

DE DRIEVOUDIGE ZEGEN

SWAMI DAYANANDA SARASWATI

‘Om *mokṣa*, bevrijding, te bereiken, zijn een aantal factoren vereist die zeer moeilijk te verkrijgen zijn. Deze drie worden beschreven in het tweede vers van de *Vivekacūḍāmaṇi*:

*durlabhaṁ trayam evaitad devānugraha-hetukam |
manuṣyatvaṁ mumukṣutvaṁ mahā-puruṣa-saṁśrayaḥ || 2*

‘Menselijk leven, een sterk verlangen naar bevrijding en het krijgen van begeleiding van een verlicht leraar – deze drie zeldzame omstandigheden zijn het gevolg van de zegen van *Īśvara*.’

Hier wordt alles wat nodig is voor bevrijding teruggebracht tot drie dingen. Alle andere vereisten zijn hierbij inbegrepen. Deze drie zijn *manuṣyatvam*, menselijk leven; *mumukṣutvam*, verlangen naar bevrijding; en de hulp van een *mahāpuruṣa*, verlicht persoon.

Deze drie worden veroorzaakt door de zegen van *Īśvara*. Zegen is het resultaat van je eigen goede karma, handelingen. Het is niet iets dat *Īśvara* willekeurig aan mensen uitdeelt zoals hij dat wil. Zegen is altijd beschikbaar. Je roept zegen aan. Het verkrijgen ervan vereist veel inspanning, veel karma, veel gebed. Het is niet makkelijk. Je moet het verdienen.

Menselijke geboorte - een gevolg van zegen

Op dit moment studeer je de *Vivekacūḍāmaṇi*. Zonder zegen zou je dit niet aan het bestuderen zijn. Zonder de zegen die in meerdere levens is verzameld, zou dit helemaal niet gebeuren. Aangezien je na de dood verschillende lichamen kunt aannemen en er miljoenen mogelijke lichamen zijn, is de kans om als mens geboren te worden zeer klein.

Je kunt geboren worden met een handicap, een verstandelijke beperking of blind. Gezond geboren worden is absoluut een zegen. We beschouwen onze vermogens niet als iets vanzelfsprekends. Handen zijn niet zomaar handen; ze zijn gekristalliseerde zegen. Het hele lichaam is een manifestatie van zegen. Om als mens geboren te worden met een gezond lichaam en een goed denkvermogen is werkelijk een zegen.

Deze zegen houdt niet op. Voordat de volwassen leeftijd is bereikt, kan iemand al door honderden verschillende oorzaken komen te overlijden. Toch overleeft iemand en wordt een volwassene. Dat is het stromen van zegen. Tijdens het opgroeien, ontwikkelden we ons ook en bereikten we een zekere mate van volwassenheid. Kansen krijgen om te groeien, om ons intellectueel te ontwikkelen, om goed te leren denken of om de fouten in ons denken te leren zien, zijn geen gewone zaken. Het is allemaal een expressie van een voortdurende stroom van zegen.

De zegen van *mumukṣutvam*

Het verlangen naar bevrijding, *mumukṣutvam*, is geen gewoon verlangen. Mensen verlangen om verschillende redenen naar spirituele kennis. Sommigen zoeken spirituele oplossingen voor psychologische problemen. Het is moeilijk voor hen om het fundamentele probleem van het leven te onderscheiden. Om het fundamentele probleem goed te kunnen onderscheiden, is de zegen van *Īśvara* nodig. Alleen dankzij zegen ontstaat het verlangen naar bevrijding.

Sommige mensen verlangen naar vrijheid zonder echt te begrijpen wat het is. Ze weten alleen dat ze vrij willen zijn van hun problemen. Ze gaan mediteren of houden zich met andere exotische dingen bezig, omdat ze wat anders wilden. Maar vrijheid zoeken is niet hetzelfde als het zoeken naar zekerheid of geld. Het is iets totaal onbekends voor hen. Zonder te weten wat ze precies zoeken, storten ze zich op een ongebaand pad.

Als het probleem niet duidelijk is, zal ook de oplossing onduidelijk zijn. Pas als het probleem helder is, zal de juiste oplossing worden gezocht. Als de vraag verkeerd is, zal het antwoord ook verkeerd zijn.

Het begrijpen van het eigenlijke probleem is een zegen. Dankzij die zegen zul je ontdekken dat de oplossing niet ver weg is, omdat je weet waar je moet zoeken.

Het verlangen naar vrijheid is bij iedereen aanwezig. Maar als het fundamentele probleem niet wordt onderkend, noemen we dit verlangen niet *mumukṣutvam*. Wanneer iemand naar roem, zekerheid, macht of iets anders verlangt, komt daarin het verlangen naar vrijheid tot uiting. In het nastreven van zekerheid wordt het verlangen naar vrijheid van onzekerheid zichtbaar. Maar iemand realiseert zich misschien niet dat het hem niet om zekerheid gaat, maar om vrijheid van onzekerheid. Wanneer hij zekerheid zoekt, betekent het dat hij onzeker is. Zijn onzekerheid ziet hij als een gegeven. Maar wanneer hij zich afvraagt: 'Ben ik echt onzeker?', dan heeft hij de juiste vraag gesteld.

Ondanks al het zoeken en streven blijft het fundamentele probleem, het gevoel van gebondenheid en beperking, bestaan. Wat werkelijk wordt gezocht, is vrijheid van dit gevoel van gebondenheid en beperking. Als deze gebondenheid werkelijk is, als het gevoel van beperking echt is, dan is vrijheid niet mogelijk, want wat echt gebonden is, blijft gebonden. Dit inzicht maakt dat iemand zich afvraagt of hij gebonden is. Wanneer iemand zijn opvatting over zichzelf in twijfel trekt, wordt het verlangen naar bevrijding het verlangen naar zelfkennis, *jijñāsa*. Dit verlangen wordt de overheersende kracht in iemands leven.

De zegen van een *mahāpuruṣa*

Om zelfkennis te verkrijgen is *mahāpuruṣa-saṁśraya* nodig. *Saṁśraya* betekent hulp of toevlucht. Hier moet het worden begrepen als het onderricht, de begeleiding en de bescherming van een leraar, *mahāpuruṣa*, die is gevestigd in zelfkennis. Waarom is de begeleiding van een leraar nodig? Voor zelfkennis heb je een *pramāṇa*, een middel tot kennis, nodig. Vedanta is precies dat middel. Waarom is er dan een leraar nodig?

Vedanta ontvouwt een totale visie. Als het alles in één keer kon zeggen, dan zou er geen verwarring mogelijk zijn. Maar omdat het slechts één ding tegelijkertijd kan zeggen, kan de totale visie niet gezien worden.

Het geheel is niet iets dat stukje bij beetje begrepen kan worden. Een zin heeft een bepaalde betekenis, omdat het integraal deel uitmaakt van het geheel. Alles wat in Vedanta wordt gezegd, staat op een bepaalde manier in verband met het geheel. Het moet uitsluitend worden begrepen in relatie tot het geheel.

De visie op het geheel is noodzakelijk. Met die visie kun je Vedanta bestuderen en begrijpen wat het zegt. Maar zonder die totale visie zul je niets uit je studie halen. Tenzij je al de totale visie hebt, kun je een willekeurige zin niet begrijpen. Tenzij je Vedanta bestudeert, kun je die visie niet verkrijgen. Je bevindt je dus in een hulpeloze situatie. Daarom heb je de hulp van een leraar nodig. De totale visie moet worden ontvouwd en alleen iemand die die visie heeft, kan deze ontvouwen. Deze ontvouwing moet van een leraar komen. Daarna heb je geen leraar meer nodig. Wanneer je die visie hebt, kun je zelfstandig studeren.

Hoe kies je nu een leraar? Hoe weet je of hij gevestigd is in zelfkennis? Alleen het dragen van oranje kleding of het feit dat iemand al twintig jaar lesgeeft, maakt hem nog geen *mahāpuruṣa*. Zelfs iemands gedrag is geen goede maatstaf. Dit zijn secundaire zaken. Ze zeggen niet werkelijk iets over de kennis van de persoon. Omdat je niet weet wie een gekwalificeerde leraar is, heb je opnieuw de zegen van Īśvara nodig om zo iemand te vinden. Daarom wordt gezegd dat de hulp van een verlichte leraar ook moeilijk te verkrijgen is.

Het moeilijkste om te bereiken is *mokṣa*, bevrijding. Stevig gevestigd zijn in de kennis dat je het geheel bent, is het aller moeilijkst. Toch wordt dat hier helemaal niet genoemd. Waarom niet? Omdat degene die een verlicht mens als leraar heeft, zeker bevrijding zal bereiken. De Upaniṣads zeggen: wie een leraar heeft, verkrijgt kennis. De kennis die iemand bevrijdt van gebondenheid is inderdaad de zegen van de *mahāpuruṣa*.

Uit het boek: 'Relating to Īśvara' van Swami Dayananda